

آیا پوشیدن لباس مشکی در ایام عزای سید و سالار شهیدان کراهت ندارد؟ یا توجه به حکم کلی که پوشیدن لباس سیاه کراهت دارد و در نماز نیز مکروه است. اگر کسی نذر کرده باشد آیا نذر او صحیح است؟

ما یک حکم کلی داریم در خصوص پوشیدن لباس تیره مشکی که کراهت دارد و نماز خواندن با آن هم ثواب نماز را کم می‌کند؛ این فتوای حضرت آقا هم هست. اما تبصره هم دارد نسبت به عبا، عمامه و کفش استثنای شده و اگر مشکی باشد کراهت ندارد و همچنین یک حکم کلی نسبت به عزادار داریم که صاحب عزا خوب است به گونه‌ای باشد که معلوم باشد عزادار هست و این لباس مشکی پوشیدن عزادار هنگام سوگواری امام حسین (علیه السلام) و ائمه بزرگوار، امروزه نشانه این هست که طرف می‌خواهد نشان دهد من عزادار هستم. بنابراین حکم کراهت را ندارد. بنابراین اگر کسی نذر کرده باشد با شرایط نذر شرعی، طبق نذرش هم اگر بتواند باید عمل کند. اما توجه داشته باشید به هر حال عزادار بودن شیوه‌های مختلفی دارد. حالا ممکن است با پوشیدن لباس مشکی باشد یا با پرهیز از افعال و کارهای شاد یا با گریه کردن و گریستن و شیوه‌های مختلف دیگر. به هر حال ما امیدوار هستیم بتوانیم این حالت عزاداری را در این ایام سوگواری مراعات کنیم.

پدرم مبلغی را به عنوان رد مظالم وصیت نموده. نظر مقام معظم رهبری در مورد این که این مبلغ صرف امور فرهنگی هیئت‌ها و عزاداری امام حسین (علیه السلام) و اطعام قرار گیرد چیست؟

مظالم عباد که اصطلاحاً می‌گویند رد مظالم مصرفش فقرا هستند و بنا بر احتیاط باید با اجازه باشد، یعنی با دفتر حضرت آقا تماس بگیرند بعد به مصرف فقرا برسانند. نگاه کنید بودجه‌ها در بیت‌المال مصارفش مشخص است. مثلاً زکات مصارف خاص خودش را دارد. خمس مصارف خاص خودش را دارد. کفارات مصارفش فقرا هستند و مظالم عباد همچنین. این‌ها مشخص شده‌اند نظام‌مند و هدف‌مند باشد و در جای خودش مصرف شود. مصرف مظالم عباد، فقرا هستند باید هم با اجازه باشد؛ بنابراین نه در عزاداری می‌شود خرج کرد نه در امور فرهنگی عزاداری مظالم عباد را می‌شود خرج کرد. در امور اطعام، اگر اجازه گرفته باشید اولاً که موافق احتیاط است، ثانیاً کسانی که اطعام می‌کنید فقیر باشند اشکالی ندارند. اما اگر عموم عزاداران فقیر نباشند، نمی‌توانید به عنوان مظالم عباد بپردازید؛ حال‌طرف وصیت کرده باشد یا خودتان می‌خواهید بپردازید یا در اختیار شما قرار دادند مظالم عباد را به اینگونه مصارف نمی‌شود رساند و خرج کرد. بلکه باید اجازه گرفته شود و به فقرا داده شود.

آیا می‌شود اضافه خرج ایام فاطمیه را در محرم خرج کرد؟

مردم آنچه را که به دست اندرکاران هیئت داده اند برای ایام فاطمیه، در محرم نمی‌توان خرج کرد. ولی اگر داده باشند برای عزاداری به طور مطلق، یعنی معلوم باشد برای عزاداری دادند چه ایام فاطمیه چه ایام محرم اشکالی ندارد. یا اینکه افرادی که دریافت کردند این مبالغ را اجازه گرفتند یا وکالت تام گرفتند برای مخارج عمومی عزاداری در ایام مختلف، آن هم اشکالی ندارد. اما اگر مشخص نباشد یعنی اجازه نگرفته باشند یا مردم دادند برای عزاداری ایام فاطمیه، نمی‌شود در ایام محرم خرج کرد و عکس مطلب هم همین است.

چهل روز روزه نذر کرده‌ام اما شرایط خانهام طوری نیست که همه چهل روز را روزه‌خوانی داشته باشم. چه کار کنم؟

در احکام نذر آمده است که اگر نذر با شرایط شرعی باشد که عمل به آن الزام آور و واجب است، در صورتی که شخص دیگری توانایی عمل به نذر را نداشته باشد و نتواند عمل کند، وجوبش ساقط است. بنابراین اگر توانایی عمل به نذر را ندرید و نذرتان هم مقید بوده که در خانه باشد و الان هم در خانه نمی‌توانید به آن

عمل کنید دیگر واجب نیست. اما اگر نذر مطلق بوده و در خانه این مراسم را برگزار می‌کردید و الان جای دیگر بتوانید مراسم را برپا کنید عمل به نذر واجب است. بنابراین خلاصه پاسخ سوال این شد که اگر کسی نذری کرده که با شرایط صحیح بوده و بر او واجب شده و الان دیگر توانایی عمل به آن نذر را ندارد یا از نظر مالی یا از نظر توانایی بدنی یا از جهات دیگر، الان عمل به نذر ساقط است و دیگر واجب نیست.

آیا تغییر نذر از محلی به محل دیگر یا از نوعی به نوع دیگر به ضرورت آیا جایز است؟ مثلاً نذر داشته به عزاداران شربت بدهد و حالا چون هوا سرد شده شیر گرم بدهد.

اگر نذر با شرایط شرعی باشد که از جمله آن‌ها خواندن سیغه نذر است که در نذر حتماً باید سیغه خوانده شود، این جمله باید گفته شود یا به صورت عربی که «لله‌علی» که چنین کاری انجام دهم، یا به زبان فارسی مثلاً گفته شود برای خداست به عهده من که چنین کاری را انجام دهم - حالا ممکن است شرطی هم داشته باشد که اگر بیمارم خوب شد، صاحب خانه شدم، اگر مثلاً در فلان آزمون موفق شدم و امثال اینها - که اگر شرط محقق شده عمل به نذر واجب می‌شود. اگر نذر واجب شد دیگر تغییر در آن ممکن نیست. اگر عمل به آن نذر موضوع دیگر ندارد، یعنی مثلاً نذر کرده بوده شربت بدهد دیگر هوا سرد است و عمل به آن نذر واجب نیست. اما اگر به جایش شیر گرم داد به مردم و عزاداران اشکال ندارد. ثواب آن را هم می‌برد اما از نظر حکم شرعی که آیا واجب است یا نه؟ نظر حضرت آقا این است که اگر به هر حال موضوع منتفی شد و نمی‌شود به آن عمل کرد که در حقیقت در مورد خودش خرج نمی‌شود، عمل به آن واجب نیست. حالا اگر دلش بخواهد ثوابی ببرد اشکالی ندارد، مثلاً به جای شربت شیر گرم به عزاداران بدهد.

آیا گرفتن پول برای روضه‌خوانی اشکال دارد؟

هر چند تعیین نرخ برای این کارها مناسب نیست، شایسته نیست. اما گرفتن وجه، حالا بنده خدا منبری رفته مثلاً مداحی داشته مزدی می‌دهند و چهی می‌دهند پانگی می‌دهند گرفتن آن‌ها اشکالی ندارد اما به هر حال مجالسی که برای عزای معصومین و اباعبدالله الحسین (علیه السلام) برپا می‌شود چه سخنران و چه روضه‌خوان یا مداح، غرض اصلی‌اش این چیزها نباید باشد تا آن اجر و ثواب عزاداری اباعبدالله - که به تعبیر حضرت آقا و امام را حل از افضل قربات است و آکمساز است - آن شالله محفوظ بماند و بهرمنند باشند.

پرسیدند حکم گل مال کردن خود به عنوان عزادار جایز است؟

بعضی جاها روز عاشورا کلی بر سر می‌مالند یا کاه بر سر می‌ریزند که نشان دهند عزادار هستند. اما اگر به حدی برسد که سخیف باشد یا زشت باشد و طرف انگشت نما شود یا این که دشمنان از همین اعمال علیه مکتب اهل بیت و پیروان مکتب اهل بیت سوء استفاده کنند، موجب وهن باشد حرام است. بنابراین اگر در حد ساده‌ای باشد که به آن مراتب نرسد و طرف صرفاً خود را عزادار نشان دهد این اشکالی ندارد. اما اگر در حدی باشد که طرف یا انگشت نما می‌شود و زشت و سبک است یا موجب وهن باشد، این جایز نیست.

اگر نامحرم صدای نوحه‌خوانی یا گریه یا ناله‌زدن زنان را بشنود اشکال دارد؟

اگر موجب جلب توجه نامحرم باشد یا مفسده‌ای بر آن مترتب باشد اشکال دارد. اما اگر در آن حد نباشد، حرام نیست به نظر حضرت آقا، اما شایسته هم نیست که صدای گریه و ناله و ضجه و عزاداری خانم‌ها را مردان نامحرم بشنوند.

حرف آخر

در همین برنامه‌هایی که عزاداران دارند - ضمن احترام به همه آن‌ها - غالباً یک سری کارهایی که انجام می‌دهند از روی عزاداری است و از روی عشق به اباعبدالله علیه السلام است. گرچه کسانی هم جمله‌ای به کار می‌برند و می‌گویند مجلس عزاداری اباعبدالله الحسین از روی عشق است نه فقه؛ یعنی این‌ها فراتر می‌روند و می‌گویند این احکام فقهی، این باید و نبایدهای دینی، آن‌جا جاری نیست. گرچه ما قبول داریم که خیلی مقام عزادار بالاست و عزاداری هم به تعبیر حضرت آقا از افضل قربات است و این سنت دیرینه عزاداری،

باهمان روش متداول و سنتی که وجود داشته و به دور از خرافات و کارهای ناشایسته، باید محفوظ بماند. اما انسانی که می‌خواهد با عزاداری اجر و ثواب ببرد، اول باید بداند که احکام فقهی تعطیل‌بردار نیست. چگونه خود اباعبدالله ظهر عاشورا در محاصره دشمن زیر تیرباران دشمن، نماز را اول وقت خواندند و آن هم به جماعت خوانتند. یعنی دارند به ما نشان می‌دهند که این باید و نبایدها و این تکالیف شرعی تعطیل‌بردار نیست حتی در سخت‌ترین وضعیت. تا آخرین لحظات توصیه‌ایشان این بود که خانم‌ها از خیمه‌ها بیرون نیایند و حتی دشمن این را فهمیده بود که آن حمله به خیام است که اباعبدالله را از پا در می‌آورد. یعنی آن‌جا دیگر نمی‌تواند تحمل کند. یعنی مسائل محرم و نامحرم، بنابراین این حرفی که از روی عشق است و فقه جاری نیست، کاملاً باطل

است و احکام فقهی همه جا جاری است در همه وضعیت‌ها. باید توجه شود، مراعات شود حرام مثل اختلاط محرم و نامحرم نباشد، حقوق مردم تزییع نشود و موجب اذیت و آزار عمومی نباشد. به علاوه ترک واجب نباشد، نماز ترک نشود، نماز صبح قضا نشود. نکته پایانی این است که معمولاً عزاداران در مجلس عزا شرکت می‌کنند و نوحه می‌خوانند، سینه می‌زنند زنجیر می‌زنند برای چه؟ برای این که ثواب ببرند. اگر یک عملی را ما شبیه داشتیم یعنی معلوم نبود ثواب دارد یا ندارد آدم عاقل چه کار می‌کند؟ آن موردی را که شبیه دارد کنار می‌گذارد و می‌رود سراغ کاری که قطعاً ثواب دارد. بنابراین در عزاداری‌هایتان به طور کلی توصیه‌مراجع معظم تقلید و توصیه مقام معظم رهبری را بشنوید و از کارهای سخیف، سبک و مبتذل و از کارهایی که موجب وهن مذهب می‌کنند، اعمالی که موجب اختلاف و تفرقه بین مسلمانان می‌شود پرهیز کنید و به عزاداری وزین و سنگینی که در شأن خودتان و در شأن آن بزرگواران است بپردازید و مطمئن باشید که اجر و ثواب می‌برید و از کارهایی که قطعاً حرام است و کارهایی که شبیه دارد یا شبیه حرمت دارد یا شبیه اینکه اصلاً ثواب دارد یا نه در عزاداری‌ها پرهیزید. از خدا می‌خواهیم به همه ما توفیق عزاداری بامعرفت را عنایت بفرماید.

KHAMENEI.IR
دفتر حفظ و نشر آثار حضرت آیت‌الله العظمی خامنه‌ای

پاسخ به سوالات و شبهات درباره احکام و آداب مجالس عزاداری اهل بیت (علیهم السلام) بر اساس آخرین نظرات و فتاوی

حضرت آیت الله العظمی خامنه‌ای مدظله‌العالی

توسط حجت الاسلام والمسلمین فلاح زاده

آیا توجّه به اطعام‌هایی که در ایام محرم داده می‌شود و انسان به حلال بودن آن‌ها یقین ندارد، آیا خوردن آن‌ها اشکال دارد؟
لطفاً هم از نظر فقهی و هم از نظر اخلاقی پاسخ فرمایید. اگر نذری کسی که خمس می‌دهد را بخوریم چطور؟
در مواردی که انسان غذایی را یقین ندارد به حرام بودنش، اطعام می‌کنند عزاداران را، غذایی یخندد در این ایام برای ششما می‌آورند یا فردی مثلاً نذری می‌دهد و شما یقین دارید که خمس می‌دهد، به نظر حضرت آقا خوردن آن غذا، چون یقین به حرام بودن یا مخلوط به حرام بودن ندارید، یعنی یقین ندارید این غذا حرام است، یقین ندارید که متعلق خمس است، یعنی خمس در این غذا است، خوردنش اشکال ندارد. اما از نظر اخلاقی - چون پرسیدند - بعضی‌ها می‌گویند اگر باشد ممکن است اثر وضعی داشته باشد. خب اگر بتوانید احتیاط کنید خوب است؛ به این معنا که اگر تبعات سوئی ندارد نخورید، قبول نکنید، یا این‌که اگر مثلاً متعلق خمس هست - نه به این معنا که حتماً متعلق به خمس است - یعنی شبهه دارید - خودتان خمسش را بپردازید یا اگر موردی هست که ممکن است از باب شبهه حرام، یعنی مثلاً مال مردم باشد، به عنوان رد مظالم بپردازید؛ گرچه واجب نیست، بنابراین در مجالس عزا که شرکت می‌کنید و اطعام می‌کنند، غذا می‌دهند، طعام برای شما می‌آورند و امثال اینها، خوردنش اشکال ندارد، از نظر فقهی حرام نیست.

نظر آقا در مورد برهنه شدن در عزاداری چیست؟ اگر فیلمبرداری نشود و زنان نیز نبینند چطور؟ آیا از نظر فقهی، ایشان حرام می‌دانند این کار را؟

در پاسخ به این سوال باید عرض کنیم حضرت آقا توصیه فرمودند به برخی از مداحان که در عزاداری‌ها برهنه نشوند. اما این به عنوان یک فتوای فقهی نیست که ما بگوییم حرام است. خب اگر نامحرمانی نیستند، اگر مسئله سوئی بر آن مترتب نیست، دشمنان سواستفاده نمی‌کنند؛ مثلاً یک جمع محدودی هستند، فیلمبرداری هم نمی‌کنند، فقط مردان هستند حالا پیراهن را از تن درآوردند و سینه می‌زنند؛ اما به طور کلی توصیه ایشان این هست - به عنوان یک توصیه - که در عزاداری‌های مردها برهنه نشوند. چرا؟ چون ممکن است هم در معرض دید نامحرمان باشند و هم دشمنان باز از این مسئله سوءاستفاده کنند برای تبلیغ علیه مکتب اهل بیت.

اگر شخصی در روضه‌ها به صورتش دست بزند تا جایی که صورتش زخم شود، حتی کبود شود، آیا این عمل مشکلی دارد؟

در پاسخ باید عرض کنیم در حد کبود شدن که حالا ممکن است با زنجیر زدن، با سینه زدن بدن کبود شود، اگر ضرر معتناهایی برای بدن نداشته باشد به نظر حضرت آقا اشکالی ندارد. اما کارهایی فراتر از این‌ها که ممکن است دشمنان سواستفاده کنند، مثل مجروح کردن خود، مثلاً بدن را زخم کردن مثل قمه زدن، مثل عبور از روی آتش و امثال این‌ها که در بعضی جاها برخی از افراد انجام می‌دهند، چون به هر حال این‌ها اعمال مستندی نیست، در عزاداری‌ها نه وارد شده است، نه سیره بر این بوده است و امروزه هم دشمنان از این‌گونه اعمال علیه مکتب اهل بیت و پیروان استفاده می‌کنند، اگر در آن حد باشد بله اشکال دارد. اما اگر در همین حد که متعارف است سینه می‌زنند زنجیر می‌زنند بدنشان ممکن است سرخ شود کبود شود، در حد متعارفش که ضرر معتناهایی برای بدن نداشته باشد، اشکالی ندارد.

آیا هروله کردن در عزاداری اشکال دارد؟

اگر موجب وهن مذهب نباشد، یعنی دیگران سوءاستفاده نکنند علیه مکتب اهل بیت، اشکالی ندارد. ولی به طور کلی توصیه این هست که از این‌گونه اعمال در عزاداری‌ها پرهیز کنند. در پاسخ سوال‌هایی که معمولاً در مورد شیوه‌ی عزاداری و برخی از کارهایی که در عزاداری صورت می‌گیرد و اشکال شرعی هم ندارد مثل تعزیه‌خوانی و امثال این‌ها، وقتی سوال شده است، ضمن تایید آن عزاداری‌های متعارف و متعادلی که از دیرباز بین مومنین مرسوم بوده اضافه فرمودند: «بهتر آن است که مجلس ذکر مصیبت برپا کنند». پس معلوم است که این‌گونه کارهای متعارف مثل هیئت‌های عزاداری مثل سینه‌زنی و زنجیرزنی به طور متعارف این‌ها اشکالی ندارد و جزء شاعرن دینی ما الان محسوب می‌شود. اما یک کارهایی که موجب وهن مذهب است ، در شان مومن نیست این کارها را انجام دهد، دشمنان از آن سوءاستفاده می‌کنند علیه مکتب تشیع، آن کارها جایز نیست.

در برخی هیئت‌ها به علت استقبال پر شور جوانان و تراکم جمعیت و کمبود جادر حسینیه‌ها، خیابان‌های اطراف بسته شده یا تردد در آن‌ها با مشکل مواجه می‌شود. آیا این کار اشکال دارد؟ یا این‌که صدای عزاداری خیلی بلند باشد، اگر موجب آزار و اذیت نشود چطور؟ و اگر اشکال دارد، آیا شرکت در این مجالس با

علم به اینکه داخل حسینیه می‌توان حضور پیدا کرد اشکال دارد؟

اولاً بدانیم که عزاداری حضرت اباعبدالله حسین از افضل قربات است. تاثیر بسیار زیادی و آثار و برکات بسیار زیادی دارد و همچنان باید این مراسم عزاداری اباعبدالله حسین ^(علیه السلام) زنده بماند و تاکید بر آن هست. خود سیره مقام معظم رهبری هم بر این است که در برخی از ایام سال مجلس عزا برپا می‌کنند، ذکر مصیبت و نوحه‌خوانی می‌شود در محضر ایشان، اما در برخی از ایام، بیرون آمدن هیئت‌های عزاداری و دسته‌ها این‌ها جز شاعرن دینی است مثل تاسوعا و عاشورا. خب به طور طبیعی برخی از خیابان‌ها بسته می‌شود برخی از راه‌ها بسته می‌شود گرچه همان جاها هم اگر بشود مراعات کنند که به طور کامل بسته نشود بهتر است. اما مثل راهپیمایی روز قدس ، راهپیمایی ۲۲ بهمن مثل تاسوعا و عاشورا و امثال این‌ها طبیعی است که اکثر مردم هم در این مراسم حضور دارند. اما در غیر این مواقع که شخصی در حسینیه‌ای یا در منزل خودش مجلس عزایی برپا کرده است ولو عزاداری سید و سالار شهیدان باشد، خلاف مقررات نظام باشد یعنی بستن راه‌ها، یا راه را بر مردم ببندند به خاطر مجلس عزاداری شخصی - گرچه عرض کردم حساب تاسوعا عاشورا جداست و اصلاً خروج این هیئت‌ها و دسته‌ها جز شاعرن دینی محسوب می‌شود و به طور طبیعی خیلی راه‌ها بسته می‌شود مردم هم مطلع هستند و قالب مردم هم در این مراسم شرکت دارند - اما در غیر این مواقع مومنین باید مراعات کنند، راه بر مردم بسته نشود و صدای بلندگوها آزاردهنده نباشد و مردم را اذیت نکنند، همچنین صدای طبل و امثال این‌ها و کارهای دیگری که جانبی است - مثل ایستگاه‌های صلواتی که برپا می‌کنند - خوب است؛ ولی یک جایی باشد که هم راه مردم بسته نشود، ایجاد مزاحمت نشود و نظافت خیابان‌ها حفظ بماند. اما پرسیدند آیا شرکت در چنین مجلسی اشکال دارد؟ نه، شرکت در آن مجلس ولو جا هم نباشد اشکالی ندارد، ولی شما مزاحمت ایجاد نکنید و راه را نبندید.

آیا گفتن ذکر حسین ^(علیه السلام) در سینه‌زنی و به اصطلاح شور تند و پشت سر هم، بی احترامی است و اشکال شرعی دارد؟ آیا این مصداق غنای روضه‌خوانی است؟
ظاهراً مصداق غنا نباشد، اما باز یک توصیه‌ای رهبر انقلاب داشتند به برخی از مداحان که تکرار این الفاظ مُهره چندانی ندارد و عین عبارت این بود که فرمودند «این مداحی شما، نوحه‌خوانی شما باید حکم یک منبر آموزنده را داشته باشد». یعنی قصیده‌هایی را بخوانید مطالبی را داشته باشد که مردم بر معرفتشان نسبت به ائمه اطهار و تاریخی که گذشته است، وقایعی که در عاشورا اتفاق افتاده است اطلاع بیشتری پیدا کنند؛ باید یک منبر آموزنده باشد و می‌فرمودند که تکرار این الفاظ مُهره‌ای ندارد. البته می‌توانیم به طور کلی بگوییم حرام است؛ نه حرام نیست و به عنوان یک فتوا نیست. به عنوان یک توصیه که به جای تکرار این الفاظ مطالبی گفته شود که برای مخاطبین ضمن اینکه عزاداری هست مفید هم باشد و بر معرفت آن‌ها بیفزاید و چیز یاد بگیرند.

به تازگی یک مغازه‌ای باز کردم و از آنجایی که در ماه محرم تعداد مشتری‌ها در منطقه ما بیشتر می‌شود و با این شرایط من مقداری هم به بازار بدهکارم، می‌خواستم بدانم اگر تاسوعا و عاشورا مغازه را باز کنم و خرید و فروشی داشته باشم اشکال شرعی دارد؟
مومنین در ایام عزای معصومین ^(علیهم السلام) از یک سری کارها پرهیز می‌کنند؛ مثلاً مجلس شادی ندارند اما

اگر عقد خوانده شود اشکالی ندارد. معمولاً کارها را تعطیل می‌کنند که در این مراسم‌ی که جزء شاعرن مذهبی شناخته می‌شود، شرکت کنند. اگر مغازه باز کردن شما در آن ایام توهینی باشد به عزاداران یا به عزاداری یا به اباعبدالله الحسین ^(علیه السلام) .بله اگر اشکال دارد. اما اگر یک مغازه‌ای است که چند ساعتی باز می‌کند که برخی از حوائج مومنین برآورده شود و بعد هم مغازه را می‌بندید و هیچ از آن برداشت نشود که بی‌احترامی و توهین به عزاداری و عزاداران یا خدای ناکرده به اباعبدالله الحسین ^(علیه السلام) است، اشکالی ندارد. ولی به طور کلی معمولاً مومنین در یک‌سری ایام خاص مثل عاشورا، دست از یک‌سری کارهای دیگر می‌کشند و همگی در مراسم عزای سید و سالار شهیدان حضرت اباعبدالله حسین ^(علیه السلام) شرکت می‌کنند.

قمه‌زنی به نظر رهبر معظم انقلاب چه حکمی دارد؟ آیا مقلدین سایر مراجع هم باید از این دستور تبعیت کنند؟ و نکته دوم این‌که آیا مخفیانه بودن یا مخفیانه نبودن آن با هم فرقی دارد؟

خب نظر آقا در مورد قمه‌زنی را شاید همه شنیده باشید که ایشان این کار را در وضعیت فعلی حرام می‌دانند. تعبیر ایشان این بود که نه سابقه‌ای دارد- این کار حلال‌مکن است یک سابقه‌ای داشته باشد اما در گذشته‌های دور یک چنین کارهایی مثل قمه‌زنی سابقه‌ای بین مومنین نداشته است - افزون بر این‌که امروزه از این عمل دارد علیه‌مکتب‌اهل‌بیت‌و علیه‌شیعیان سوءاستفاده می‌شود. شما اگر مراجعه کنید به برخی از سایت‌ها و کلمه شیعه را بزنید، همین تصویر قمه‌زنی دیده می‌شود. فلذا این کار به نظر حضرت آقا حرام است و باید از این کار پرهیز شود و فراتر از فتوا، ایشان تعبیرشان این بوده که قمه نزنند و حتی تعبیری داشتند که این عزاداری نیست، بلکه تخریب عزاداری است. بنابراین همه مومنین و مقلدین سایر مراجع با کمال احترام به مراجع معظم تقلید، از این دستور باید تبعیت کنند و از این‌گونه کارها در عزاداری که این‌ها عزاداری نیست، بلکه به ضرر مکتب اهل بیت هست پرهیز کنند. فرقی هم بین قمه‌زنی مخفیانه یا علنی نگذاشتند؛ بنابراین حتی جداگانه هم سوال شده‌است در مورد این‌که مخفیانه برونند قمه بزنند، فرمودند نه این کار را هم نباید بکنند و منع کردند.

لعن برخی از دشمنان اهل بیت در مکان‌های عمومی یا خصوصی چه حکمی دارد؟

این هم از جمله سوال‌هایی است که بارها پاسخش را شاید همه شما از خود حضرت آقا شنیده باشید و همین اواخر بیشتر تاکید داشتند. به خاطر این فتنه‌هایی که در جهان اسلام پیش آمده است و برادرکشی و مسلمان کشی بین برخی از مسلمانان و ضرری که برای جهان اسلام دارد و سودش را استکبار جهانی و صهیونیسم بین‌الملل می‌برد. بارها شنیدید که ایشان فرموده‌اند به مقدسات سایر مذاهب توهین نکنید و توهین به مقدسات سایر مذاهب را حرام دانستند. به علاوه هر عملی که موجب تفرقه بین مسلمانان شود، ایشان آن را منع کردند و حرام دانستند. بنابراین مومنین از کارهایی که به هر حال سودی ندارد، بلکه ضرر دارد و موجب اختلاف بین مسلمان‌ها می‌شود و موجب برادرکشی بین مسلمانان می‌شود یا موجب وهن مذهب هست یا به نحوی توهین به مقدسات سایر مذاهب اسلامی است ان‌شالله پرهیزند که این‌عمل جایز نیست.

سوالی دومی که در اینجا مطرح شده این است که در این مجالس می‌شود شرکت کرد یا نه؟ یک وقت هست شما شرکت می‌کنید آن منبری را یا آن مداح را از این کار خودش باز می‌دارید؛ حالا با تذکر محترمانه که از این گفته‌های تفرقه‌انگیز پرهیزد، این گاهی وقت‌ها لازم و واجب است اما اگر شرکت شما این اثر را ندارد بلکه تقویت می‌شود او، مجلس چنین افرادی که تفرقه می‌اندازند تقویت می‌شود، گاهی وقت‌ها شرکت در چنین مجالسی جایز نیست و باید پرهیز شود.

نظر حضرت آقا در مورد الفاظی که در عزاداری‌ها و نوحه‌ها استفاده می‌شود و در شأن یک مسلمان و حتی انسان نیست و نسبت دادن یک سری الفاظ رکیک به خود چه حکمی دارد؟

کلا در عزاداری آن نزاکت و سنگینی و وزانت عزاداری باید حفظ شود. در پاسخ یکی از سوال‌ها ما اشاره کردیم که هم باید از مطالبی که حرام است - مثل کذب مثل غلو نسبت به ائمه اطهار - پرهیز ش‌ود و هم باید از مطالبی که دون شأن یک مسلمان است، پرهیز شود. اصلاً اسلام پیروان خودش را وزین، سنگین و باوقار و مستقل می‌پسندد. شما نگاه کنید از جمله لباس‌های حرام، لباس شهرت است و لباس شهرت یعنی لباس سبک؛ لباسی که در شأن یک مسلمان نیست، لباسی که از نظر رنگ یا دوخت یا کیفیت پوشیدن به گونه‌ای است که اگر طرف پی‌وشد در جامعه انگشت‌م‌ا می‌شود، این در شان یک مسلمان نیست. لذا در تعابیری که خوانده می‌شود در نوحه‌ها ولو حالا در مقام اظهار ارادت به معصومین یا به اباعبدالله ^(علیه السلام) باشد، اما در شان یک مومن نیست چنین الفاظی به کار برد، آن‌ها هم شایسته نیست در عزاداری و از آن پرهیز شود.

منظور مقام معظم رهبری در خصوص عدم شرکت زنان در دسته‌جات عزاداری چیست؟ لطفاً نظر مبارک ایشان را تبیین فرمایید. چرا که در ایام شهادت ائمه بسیاری از هیئات مذهبی اقدام به راه‌اندازی دسته‌جات مذهبی می‌مایند و زنان نیز پشت سر مردان حضور دارند. آیا این حضور زنان در پشت سر مردان در دسته‌جات اشکال دارد؟

اولاً اگر مصداق اختلاط محرم و نامحرم باشد که حرام است که دیگر حدودی برای این مسئله مشخص شده است و همین جا توصیه می‌کنیم در هیئت‌ها و در مجالس عزا، همه جا باید این رعایت شود و خانم‌ها حجابشان را مراعات کنند و همه نگاهشان را نگه دارند؛ نگاه به نامحرم. اما در خصوص این‌که خانم‌ها هم دنبال دسته عزا راه بیافتند و دسته عزاداری راه بیاندازند گفتند این شایسته نیست که خانم‌ها هیئت عزاداری و دسته عزاداری داشته باشند؛ حتی دنبال دسته‌های عزاداری راه بیافتند. شیوه عزاداری از قدیم‌الایام مرسوم بوده و خانم‌ها هم در مجلس عزا شرکت می‌کردند با مراعات حدود و ثغور شرعی و حجاب و عفاف.

اکثر هیئت‌های محلی که به مدت ده روز برگزار می‌شود، جهت چراغانی جلوی تکیه یا هیئت از برق اصلی شهر انشعاب گرفته و استفاده می‌کنند. حکم شرعی چیست؟

اگر با مجوز شرعی باشد اشکالی ندارد؛ اگر تازه با مجوز قانونی باشد آن وجه برق را باید بپردازند. اما اگر بدون مجوز باشد، اصل کار خلاف است و موجب ضمان هم هست یعنی هزینه برق مصرفی را باید بپردازند. عزادار سید و سالار شهیدان به هر حال قانون نظام اسلامی را رعایت می‌کند و نسبت به این حقوق عمومی و بیت‌المال هم مواظبت دارد.

پس در این ایام

یک عزاداری مورد رضایت اهل بیت ^(علیهم السلام) چه ویژگی‌هایی باید داشته باشد؟

در جواب باید عرض کنیم عزاداری دو حیث دارد: یک حیث محتوایی است و مطالبی که گفته می‌شود، یک حیث قالب و شیوه عزاداری است. از نظر محتوا آنچه که گفته می‌شود نباید مطالب حرام و خلاف شرع باشد، یعنی دروغ نباشد، غلو نباشد، موجب وهن به مذهب نباشد، موجب تنقیص مقام اباعبدالله ^(علیه السلام) و معصومین ^(علیهم السلام) نباشد و همچنین موجب پایین آمدن مقام خود مومنین و عزاداران هم نباشد؛ یعنی مطالب مستند باشد، خلاف عقاید مکتب اهل بیت نباشد، خلاف مرام اهل بیت نباشد الی آخر که توضیح داده شد. نسبت به شیوه عزادارای اولاً همراه با کار حرام نباشد مثل موسیقی حرام و امثال این‌ها و موجب وهن مذهب هم نباشد، یعنی کاری نکنند که سوژه به دست دشمنان بیفتد و با این شیوه عزاداری که داریم، آن‌ها علیه مکتب اهل بیت و پیروان مکتب اهل بیت تبلیغ سوء داشته باشند. اجمالاً این را می‌توانیم ویژگی های عزاداری مناسب مورد رضایت اهل بیت برشماریم.

با توجه به اطعام‌هایی که در ایام محرم داده می‌شود و انسان به حلال بودن آن‌ها یقین ندارد، آیا خوردن آن‌ها اشکال دارد؟
لطفاً هم از نظر فقهی و هم از نظر اخلاقی پاسخ فرمایید. اگر نذری کسی که خمس می‌دهد را بخوریم چطور؟